

การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการตรวจสอบการเงินและการบัญชี

ในสหวิทยาลัยรัตน ไกลินทร์

นางสาว วิไล ศรีธนาถกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-569-802-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015816

I17518066

A STUDY OF THE STATE AND PROBLEMS OF ACCOUNTING

AND FINANCIAL AUDIT OPERATIONS IN

RATANAKOSIN UNITED COLLEGES

Miss Wilai Srithanangkool

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Education Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-569-802-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการตรวจสอบการเงินและ
การบัญชีในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์

โดย

นางสาว วิไล ศรีธนาภกุล

ภาควิชา

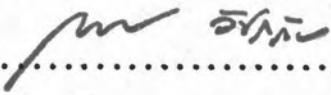
บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

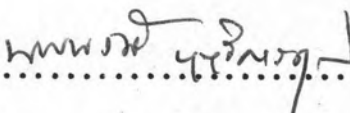
รองศาสตราจารย์ ดร. อุทัย บุญประเสริฐ

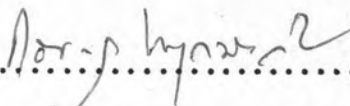
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. อุทัย บุญประเสริฐ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ กอบกุล พฤกษ์วัน)

วิไล ศรีธนาภกุล : การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการตรวจสอบการเงินและการบัญชี
 ในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ (A STUDY OF THE STATE AND PROBLEMS OF ACCOUNTING
 AND FINANCIAL AUDIT OPERATIONS IN RATANAKOSIN UNITED COLLEGES)
 อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อุทัย บุญประเสริฐ, 296 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการตรวจสอบการเงินและการบัญชี
 ในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรซึ่งเป็นผู้ตรวจสอบการเงินและการ
 บัญชีทั้งหมดในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และของกรมการฝึกหัดครู สัมภาษณ์หัวหน้าผู้ตรวจสอบจำนวน 8 คน
 และศึกษาเอกสารจากวิทยาลัยครูและหน่วยงานในกรมรวม 8 แห่ง

ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติการตรวจสอบทางการเงินและการบัญชีในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ไม่
 สมบูรณ์ครบถ้วนตามหลัก เกณฑ์และแนวปฏิบัติที่ควรจะเป็น ซึ่งสรุปสาระแต่ละเรื่องได้ดังนี้

ในด้านการสำรวจระบบการควบคุมภายในทางการเงินและการบัญชี ผู้ตรวจสอบส่วนใหญ่ได้ทำ
 การสำรวจเพียงบางเรื่องและบางด้านเท่านั้น ปัญหาอุปสรรคที่พบคือ ผู้ตรวจสอบไม่มีเวลาเพียงพอ ขาด
 ความรู้ มีการสำรวจซ้ำซ้อนกันโดยไม่มีภาระแบ่งงานและมอบหมายงานให้ชัดเจนก่อนดำเนินการ ส่วนด้าน
 การจัดทำแผนการตรวจสอบมีทั้งแผนการตรวจสอบปกติประจำปีและแผนการตรวจแต่ละครั้งซึ่งรวมถึงแผน
 การตรวจพิเศษ สาระสำคัญของแผนครอบคลุมเพียงพอแต่ผู้จัดทำทราบข้อมูลซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญของการ
 วางแผนการตรวจเพียงบางเรื่องเท่านั้น ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญคือ ปฏิบัติการตรวจสอบไม่ เป็นไปตามแผน
 ขาดข้อมูลพิจารณาวางแผนการตรวจสอบ เวลาของผู้ตรวจสอบวิทยาลัยครูมีน้อยและไม่ตรงกัน สำหรับ
 ด้านการดำเนินการตรวจสอบได้พบว่าตรวจสอบไม่ครบทุกเรื่องและไม่ครอบคลุมทุกรายการ เรื่องที่ตรวจ
 ทุกครั้ง ได้แก่ เรื่องการรับ-จ่ายเงิน และเรื่องเงินนอกงบประมาณ วิธีที่ใช้ตรวจสอบคือ การตรวจสอบ
 เอกสาร และการคำนวณตัวเลข ปัญหาอุปสรรคในส่วนนี้คือ จำนวนผู้ตรวจสอบไม่เพียงพอ ผู้ตรวจสอบมี
 ความรู้ในงานตรวจสอบและระเบียบต่าง ๆ ไม่เพียงพอ

ในด้านการรายงานผลการตรวจสอบปรากฏว่า มีการรายงานผลการตรวจสอบทุกครั้งที่ตรวจ
 สอบ และมีการปรึกษาหารือกับตัวแทนเจ้าหน้าที่รับการตรวจสอบก่อนการรายงานผล สาระสำคัญของ
 รายงานครอบคลุมเพียงพอและเหมาะสมตามหลักเกณฑ์ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นคือ รายงานผลการตรวจ
 สอบไม่ทันตามกำหนดเวลา ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติบางอย่างไม่ตรงกันในหมู่ผู้ตรวจสอบและ
 กับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และขาดความมั่นใจในความรู้สำหรับการเขียนรายงาน ส่วนเรื่องการติดตามผล
 การตรวจสอบพบว่า มีการติดตามผลการตรวจสอบ และติดตามโดยตรวจจากการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะ
 เมื่อตรวจสอบครั้งต่อไป ปัญหาอุปสรรคในส่วนนี้คือ ผู้ตรวจสอบไม่มีเวลาติดตาม หน่วยงานรับการตรวจ
 สอบไม่ได้แจ้งผลการแก้ไขมาให้ทราบตามเวลาอันสมควร และรายงานผลการตรวจสอบไม่ได้รับความ
 สำคัญเท่าที่ควร

ภาควิชา บริหารการศึกษา
 สาขาวิชา บริหารการศึกษา
 ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติ
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

WILAI SRITHANANGKOOL : A STUDY OF THE STATE AND PROBLEMS OF ACCOUNTING AND FINANCIAL AUDIT OPERATIONS IN RATANAKOSIN UNITED COLLEGES. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. UTAI BOONPRASERT, Ph.D. 296 PP.

This research was designed to identify the state and problems of accounting and financial audit operations in Ratanakosin United Colleges. Data was collected from all accounting and financial auditors in Ratanakosin United Colleges. The instruments employed were questionnaire, interview guide and the document inventory.

Findings : The overall accounting and financial audit operations in Ratanakosin United Colleges were not satisfactorily complied with the standard and guidelines officially set up. The study revealed that : (1) The operations of internal accounting and financial control were partially done, due to the auditors' insufficient time and inadequate knowledge as well as the overlapped inspection which resulted from assigning unclear-up task, no job description for such specific assignment. (2) The auditing programs were regular annual audit and special audit programs, both covered all required areas of audit. Deficiency of the program lied largely on the fact that the program writer did not know all the information necessary for thorough operations. Other important problems were that auditors' lack of information for auditing plan, lack of time in the part of the auditors and unmatched time schedule and the audit operation plan were not implemented as set. (3) Auditing operations did not cover all needed subjects and items. The most frequently audited were receipts, disbursement and non-budgetary fund by means of thorough document inspection and recomputation. The relevant problems were inadequate number of auditors, insufficient auditing knowledge and general regulations for auditing work. (4) The auditing report had always been written after the consultation among representative and audit officers prior to submitting the reports. The report content covered all necessary details and was satisfactorily done. Problems found were misunderstanding about regulations or practices among auditors and with officers, auditors' lack of confidence in the knowledge and skills in report writing, and the audit reporting were always behind the schedule. (5) Most of the auditing follow-up had been done at the new series of auditing and the audited divisions did not report their improvement according to the suggestions made within appropriate time. Besides the report of auditing results did not received enough attention from both division administrators and officers.

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต *ศ.ดร. อรุณพรกุล*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. อุทัย บุญประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และให้กำลังใจมาตลอดนับแต่เริ่มต้นจนสำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ และ อาจารย์ กอบกุล พฤกษ์วัน ที่ได้กรุณารับเป็นกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความอนุเคราะห์จาก นายสมุทร คณาญาติ นายโสภณ บุญชื่น นายสมบัติ เทศน้อย นายสุวรรณ เทียนขาว นางศรีเพ็ญ แจ่มเจนกิจ นางสาวศิริพร รอดศรีจันทร์ นางสาวพัชรินทร์ โอภาสกรวงศ์ และ อาจารย์ ดร. ดิเรก ศรีสุโข ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้ คำแนะนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบของกรมการฝึกหัดครู และอาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่ ตรวจสอบของวิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ความ ร่วมมือและให้ข้อมูลในการวิจัย และขอขอบคุณ ดร. นิตยา สุขเสรีทรัพย์ คุณนิภา สกกุลดู คุณจิตรา ทับแสง คุณแพรวพราว รัตนติลกพาณิชย์ และทุกท่านที่ผู้วิจัยได้ติดต่อขอความอนุเคราะห์ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนและเป็นกำลังใจจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ-คุณแม่ และพี่-น้องของผู้เขียน ที่ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจซึ่งมีค่ายิ่งต่อผู้เขียนตลอดระยะเวลาในการศึกษา

วิไล ศรีธนาถกุล

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
	ขอบเขตของการวิจัย.....	3
	ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	4
	คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย.....	4
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
2	เอกสาร ข้อยืนยัน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	ความหมายของการตรวจสอบการเงินและการบัญชี.....	10
	วัตถุประสงค์และขอบเขตการตรวจสอบการเงินและการบัญชี.....	11
	การปฏิบัติการตรวจสอบ.....	16
	การสำรวจระบบการควบคุมภายใน.....	19
	การจัดทำแผนการตรวจสอบ.....	33
	การดำเนินการตรวจสอบ.....	39
	การรายงานผลการตรวจสอบ.....	50
	การติดตามผลการตรวจสอบ.....	57
	ระบบการตรวจสอบภายในของกรมการฝึกหัดครู.....	57
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....
4	การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....
	ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจระบบการควบคุมภายใน..
	ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำแผนการตรวจสอบ.....
	ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการตรวจสอบ.....
	ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลการรายงานผลการตรวจสอบ.....
	ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลการติดตามผลการตรวจสอบ.....
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....
	วิธีดำเนินการวิจัย.....
	สรุปผลการวิจัย.....
	อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....
	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงงานตรวจสอบการเงินและการบัญชี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น.....
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป.....
	บรรณานุกรม.....
	ภาคผนวก.....
	ประวัติผู้เขียน.....

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนและคำร้อยละของแบบสอบถามที่แจกไปและรับคืน	71
2	แสดงระดับความสำคัญของการสำรวจระบบการควบคุมภายในที่มีต่อการปฏิบัติ การตรวจสอบ ตามความเห็นของผู้ตรวจสอบ	74
3	แสดงการจัดทำการสำรวจระบบการควบคุมภายในทางการเงินและการบัญชี .	75
4	แสดงขอบ เขต เรื่องที่ทำการสำรวจระบบการควบคุมภายในทางการเงินและ การบัญชี	80
5	แสดงการสำรวจระบบการควบคุมภายใน เรื่องงบประมาณ	83
6	แสดงการสำรวจระบบการควบคุมภายใน เรื่องการกักหนี้ผูกพัน	85
7	แสดงการสำรวจระบบการควบคุมภายใน เรื่องการรับเงิน	87
8	แสดงการสำรวจระบบการควบคุมภายใน เรื่องการจ่ายเงิน	89
9	แสดงการสำรวจระบบการควบคุมภายใน เรื่องรายได้แผ่นดิน	91
10	แสดงการสำรวจระบบการควบคุมภายใน เรื่อง เงินนอกงบประมาณ	93
11	แสดงการสำรวจระบบการควบคุมภายใน เรื่อง เงินยืม	95
12	แสดงการสำรวจระบบการควบคุมภายใน เรื่องการบัญชี	97
13	แสดงการสำรวจระบบการควบคุมภายใน เรื่องพัสดุ	99
14	แสดงการสำรวจระบบการควบคุมภายใน เรื่องครุภัณฑ์	101
15	แสดงการสำรวจระบบการควบคุมภายใน เรื่องยานพาหนะ	103
16	แสดงลักษณะของแผนการตรวจสอบที่ใช้ปฏิบัติงาน	113
17	แสดงการ เตรียมความพร้อม ในการจัดทำแผนการตรวจสอบ	116
18	แสดงการทราบบ เรื่องต่าง ๆ ในหน่วยงานที่จะเข้าตรวจสอบ	117

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	แสดงการกำหนดสาระสำคัญของแผนการตรวจสอบไว้ เป็นลายลักษณ์อักษร . . .	122
20	แสดงความเห็นของผู้ตรวจสอบใน เรื่องประโยชน์ของแผนการตรวจสอบ	129
21	แสดงรายการตรวจสอบใน เรื่องงบประมาณ	135
22	แสดงรายการตรวจสอบใน เรื่องการกักหน้ผูกพัน	137
23	แสดงรายการตรวจสอบใน เรื่องการรับ-จ่ายเงิน	139
24	แสดงรายการตรวจสอบใน เรื่องรายได้แผ่นดิน	142
25	แสดงรายการตรวจสอบใน เรื่องเงินนอกงบประมาณ	144
26	แสดงรายการตรวจสอบใน เรื่องเงินยืม	147
27	แสดงรายการตรวจสอบใน เรื่องการบัญชี	149
28	แสดงรายการตรวจสอบใน เรื่องพัสดุ	151
29	แสดงรายการตรวจสอบใน เรื่องครุภัณฑ์	153
30	แสดงรายการตรวจสอบใน เรื่องยานพาหนะ	155
31	แสดงการจัดทำกระดาษทำการ	158
32	แสดงความเห็นของผู้ตรวจสอบ เกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้กระดาษทำการ ในการเขียนรายงาน	161
33	แสดงการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ	171
34	แสดงวิธีการรายงานผลการตรวจสอบ	175
35	แสดงการปฏิบัติหน้าที่ติดตามผลการตรวจสอบ	184
36	แสดงการดำเนินการติดตามผลการตรวจสอบ	187

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	7
2	แสดงโครงสร้างการบริหารงานตรวจสอบภายในของกรมการฝึกหัดครู.....	59